

Levél Roller Kálmántól, Kanadából

A Gödöllői Premontrei Öregdiákok Egyesületének elmúlt évi körlevelében fedeztem fel Roller Kálmán levelét, aki nemrég töltötte be 90. életévét.

Schalkbáz Lipót

Kedves Barátaim!

Régi kapcsolatok emléke kísért, amikor Windisch-Graetz Vince emlékezését olvasom. Hálás köszönet nevem említéséért és az Accipe Lege oldalon küldött üdvözlő sorokért. Büszkén viselem az ott szerzett iskolai bizonylatot. Vincét a gödöllői premontrei iskola idejében ismerem meg családjával együtt még Sárospatakról, majd a középiskolában osztálytársam volt Oszvald Arisztid osztályában. Azok az évek voltak életem legszebb évei. Vidákovich Aladár volt a prefektusunk, akitől több lelki útavalót kaptam, mint bárki mástól ifjúságom-

ban. Családommal együtt 1996. június 8-án látogattunk a gödöllői intézetbe, és büszkén számoltam be gyerekeimnek azokról az évekről, amiket ott, mint kisdiák éltem át. Sajnos tanárain emlékét nem tudtam feleleveníteni, mert régi tanáraink közül már senki sem volt ott. Eszembe jutottak Takács Menyhért, Stuhlmann Patrik, Szopek Loránd, a legkedvesebb tanárom Rafain Barna, Buczkó Emil és mások. Mind elmentek a múlttal együtt, és talán közben járnak érttem az Úrnál. Nem felejttem el Resch Miska bácsi zenetanáromat, akivel egyszer a zongoraterem ablakából néztük az intézetből a város felé vezető utat, ahol Mikolaicsik, legfiatalabb tanárunk ment kifelé a városba. Miska bácsi kedves barátsággal mondogatta: Sándor, ki is mondhatná, hogy te is premontrei pap vagy. Bizony akkori papjaink eleganciá-

ja és élete mindig a társadalmi kötelességek figyelembe vételével zajlott.

Hát ez volt a múlt emléke. Nagy utat tettem meg azóta. Stuhlmann Patrik biztosan imádkozik értem a jó Isten előtt, hogy nem felejtettem el azt a sok jót és nemes igyekezetet, amit rendjük nyolc évén át adott.

1956-ban 180-an, köztük volt gödöllői diákok, Kanadába távoztunk. Én akkor dékán voltam. 1957-től 1961-ig kb. 170 volt erdömérnök-hallgató oktatásának felölősségét vállaltam a volt selmec-soproni hagyományok követésében is. Ezekhez magyar önérzetem és Szent Norbert hagyományának követése adta a lelkesedést és az erőt, amit most még 90 éves koromban is büszke önérzettel viselek.

Felejtethetetlen selmec-soproni köszöntéssel: üdv az erdésznek, jó szerencsét: *Roller Kálmán* (1931. évf.)

Összeomlás előtt

A hazai klímaváltozási kutatások hipotézisei több forgatókönyvet vázolnak fel. A feltevések és helyzetelemzések megegyeznek abban, hogy nagy a valószínűsége a melegedésnek és szárazodásnak. Bizonyíték: olvadnak a gleccserek, hasad a sarki jég. Egyre jellemzőbbek lehetnek a szélsőséges időjárási helyzetek, a szélsőséges csapadékeloszlás.

Számos klímaváltozást éltek már meg bolygónk mindenkori lakói, teljes élővilága az ember megjelenése előtt is és azóta is. A nagy földtörténeti változások áldásait élvezzük ma és a jelenkori kisebbek sújtanak majd holnap. Kiszabadítjuk a földkéregbe csapdázódott, raktározott szén- és szén-dioxidot, és elégetésükkel leginkább szén-dioxid formájában ismét a légkörbe juttatjuk őket, előidézve az üvegházhatást. A fosszilis szénhidrogének a „forró” földtörténeti harmadkor biológiai produkciójának, a klímaváltozások és a kéregmozgások dinamikus változásának eredményei. A fosszilis energiahordozók iparszerű felhasználása nagy szerepet játszott az emberi populációk robbanásszerű gyarapodásában. A fogyasztó készletek kiemelése és felhasználása némelyeknek mérhetetlen gazdagságot, gazdasági pozíciót és hatalmat, kényelmes életvitelt, másoknak munkát, tisztességet, megélhetést biztosított és biztosít. De a hozzáférésben korlátozott-

ak létszámbeli gyarapodásuk mellett a gazdasági versenyben hátrányokat szenvednek, s környezetünk, lénytársaink is csak kárát látják és látják a folyamatnak. A WWF évenként megjelenő Élőbolygó jelentése szerint természeti környezetünk degradálódik, bolygónk állat- és növényfajai, életközösségei pusztulnak. Az erdészeti kutatások szerint Magyarországon csaknem minden erdőtüszülés veszélyeztetett! Előbb-utóbb valószínűleg azok leszünk mi magunk, a pillanatnyi haszonélvezők is.

Az utca embere erről nemigen tud. A gazdasági erővel rendelkezők urbanizációs megoldásokkal képesek a kellemetlen, majd pusztító hatásokat tompítani, de a mélyebb változtatások nélküli „védekezés” lehetőségei végesek. Összeomolhat fogyasztói társadalmunk. Az összeomlás természete szerint gyors. A szénforgalom megváltoztatása gyors változásokat idéz elő a környezetben. A környezetre gyakorolt emberi hatások következményei néhány generáción belül sokkhatásként jelentkezhetnek. Korunk közfelfogása szerint technikai, technológiai rendszereink fejlesztésével akár a gyors és jelentős változásokat is kezelni tudjuk. Ez a fölfogás hamis. Urbanizált rendszereink ma már nem természetesek. Társadalmunk és mi magunk is „rendszer-szerűen” elszakadtunk már a természet-

től, és elveszítjük a természet változásaihoz való alkalmazkodás képességét. Alkalmazkodóképességünk még kitűnő, de a totemizált városiasodás, a technikai fejlesztés köti le, ahhoz idomulunk, a természethez és változásaihoz már nem tudunk. Nem úgy, mint évezredek óta.

Az emberiség társadalmi szinten még nem élt meg gyors klímaváltozást, nem ismeri annak kínjait. A jégkorszaki vadászok is hosszú generációik során át találtak jelentős klimatikus változásokkal, melyekhez a legkülönbözőbb módon és nemzedékek változásai során alkalmazkodtak. Elvándorlással, a vadászati, táplálkozási stratégiák és módok megváltoztatásával, a csoportos viselkedési formák, a kooperáció megerősítésével. Akik beleszülettek a rideg körülményekbe, azoknak az volt természetes. Az új generációk nem tudtak a múlt kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb viszonyairól, legfeljebb legendáikban, meséikben és sziklarajzaikban szerepeltek gazdagabb vadászmezők. A későbbi bibliai népek vagy még utóbb az iszlám és a honfoglaló magyarság hitvilágában is fontos szerepet kapott a Kánaán és a Paradicsom, vagy egyszerűen csak a zöld legelő, a dús folyóvölgyek felkutatása és birtoklása. Ez az, ami ismét elveszni látszik: a zöld legelő, a dús folyóvölgy. De az urbanizálódott ember vágyakozásának tárgya nem is a produktív természet, hanem a kiszámítható, állandóságot biztosító városi kör-

nyezet. A természettől elszakadt társadalom számára az aszály hónapjaiban is rossz időnek számít az esőzés, káoszt idéz elő a havazás és katasztrófálátnyosságot jelent az áradás. A kereskedelmi körülmények között megjelenő természet jószerével csak kalandot és izgalmat szolgáltathat.

A társadalom szereplőiben tudatosítani kellene, hogy csak a termékeny természet segítheti túlélésünket, annak rendszereihez pedig víz, eső, ár, hó is szükséges.

A globális szinten jelentkező környezeti problémák hatása gyakran késleltetett, és a kiindulási ponttól távol jelentkezik. A változások kiváltói sokszor és sokáig nem érzik saját bőrükön a gondokat, hiszen a modern technika vívmányait felhasználva építik fel saját urbánus vagy a „zöldövezeti környezetü-

ket”: minden komfortot biztosítanak maguknak, fűtenek, hűtenek, közlekedéssel és telekommunikációval mindenhatóvá érnek. Akik pedig nem jutnak hozzá ezekhez a lehetőségekhez, mindent elkövetnek, hogy hozzájussanak. Változtatni senki sem akar. Csak a sokkhatás váltja ki a változtatás igényét: atomerőmű-robbanás, árvizek és vízhiány, összeomló áramszolgáltatás, száj- és körömfájásjárvány, kergemarhakór, dixines csirkék... Az emberek akkor hajlandóak a változtatásra, a környezetbarát megoldások választására, ha testközelben látják a gondokat. Időben és térben távolabb a sokkhatás és a változtatás igénye arányosan csökken.

A természethez és a környezeti kihívásokhoz alkalmazkodó stratégiákra, tájleptékű rehabilitációs programokra van szükségünk. Ökológiai alapokon

nyugvó nemzeti fejlesztési tervek, vidékfejlesztési és agrár-környezetvédelmi programokra, a vizek, folyók, tavak ökológiai állapotának javítására, nemzeti erdőstratégia megvalósítására, jelentős erdőesítési programokra, az energiatakarékosságra és alternatív energia előállítására irányuló projektekre stb. E fejlesztési elképzeléseknek és a mögötük álló tudományos eredményeknek el kellene jutniuk az utca emberéhez. Tudnunk kell róla, hogy szárazodást és melegedést idézve elő újabb alkalmazkodásra, átrendeződésre, vándorlásra kényszerítjük a természetes életközösségeket, a vadon élő fajokat. Ők teszik, amit tehetnek. A tudatos cselekvésre és megelőzésére csak nekünk, embereknek van lehetőségünk.

Márkus Ferenc
WWF Magyarország

A „Környezetünk az erdő” című pedagógus továbbképző kurzus tapasztalatai

2003. szeptember 15. és 20. között a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Erdővagyon-gazdálkodási Intézete által szervezett akkreditált pedagógus-továbbképzésen vettem részt. Helyszínül a Dél-alföldi Erdészeti Részvénytársaság sarkad-remetei vadászháza, illetve a gyula-városerdei Tájékoztatói Központja szolgált.

A tanfolyamon társaimmal, akik szintén gyakorló pedagógusok voltak, színes programok aktív résztvevői lehettünk. Meghallgattuk az *Erdő az erdőben*, valamint *Az erdő szerepe az ember életében* című előadássorozatot, interjút készítettünk az erdősszel. Interaktív kommunikációs helyzetgyakorlatokat végeztünk. Megfigyeltük a természetet különböző napszakokban (hajnalban, éjszaka). Jártunk a fenyeresi erdőben, felkerestük a volt fácántelepet is. Egész napos kiránduláson voltunk a Körös-Maros Nemzeti Park Szabadkígyósi Tájvédelmi Körzetében és üzemlátogatáson az újkígyósi falemezüzemben. Örömmel töltöttek el bennünket a szerepjátékok és a kézműves foglalkozások is. A Gyula-Városerdőn tett tantúrák mindig új élményt és ismeretanyagot nyújtottak. Az elhangzott erdőpedagógiai előadások, valamint a bemutatott ötletadó kiadványok a mindennapos tanításban is használható segítséget nyújtanak.

A pedagógusok az ország különböző részeiből érkeztek. A képzés vezetőinek segítségével hamar összeismertkedtünk. A szerepjátékok jóvoltából „visszafiatalodtunk”. Igazi csapatmunka alakult ki közöttünk. Az előadók jól felkészülten, színvonalas előadásokat tartottak. Ezt bizonyítja, hogy mi is szívesen bekapcsolódunk az előadásba, szinte kötetlen kerekasztal-beszélgetések alakultak ki. Az interaktív kommunikációs játékokat nagyon kedveltük, sokat tanultunk. Ezeknek nagy hasznát vesszük a gyermekekkel tanulmányi kirándulásaink során.

Számomra különösen feledhetetlen lesz ez az öt nap. A természetmegfigyelés, de az egész továbbképzés visszavitt gyermekkoromba, ugyanis édesapám itt volt fácántelevezető, s csodálatos éveket töltöttem ezen a környéken. Felemelő érzés volt végigjárni újra ezeket a helyszíneket!

A szállás és az ellátás is kitűnő volt. Ezúton szeretnék köszönetet mondani a képzés vezetőinek és szervezőinek a szellemi és lelki feltöltődésért!

Dénesné Kereső Irén
Sarkad, 1. Sz. Ált. Iskola

2004. évi előzetes németországi szakmai kiállításokból:

NÜRNBERG:	Március 12-15. IWA, Március 16-18. POWTECH Március 31-április 2. HOLZ-HANDWERK Fensterbau/frontale Szeptember 15-18. GaLaBau
DREZDA:	Február 26-29. Haus 2004.
HAMBURG:	Május 19-22. DACH+WAND
MÜNCHEN:	Március 4-10. I.H.M. Március 29-április 4. BAUMA
GROSZ-UMSTADT:	Június 16-19. KWF Erdészeti Kiállítás * * *

SÍELÉS – Ausztria, Franciaország, Olaszország, Szlovákia, Szlovénia stb. legjobb síterepein.

Kérje részletes tájékoztatónkat:

ERFA-TOURS

Tel./fax: 201-2453, mobil: 06/30-9828-766, e-mail: erfatour@qwertynet.hu